

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Κατανόηση και Επίτευξη

Μαθησιακοί Στόχοι Ενότητας

Με την ολοκλήρωση της ενότητας του μαθήματος, ο εκπαιδευόμενος θα είναι σε θέση να:

- Κατανοεί την έννοια των μαθησιακών αποτελεσμάτων,
- Κατανοεί έννοιες όπως ικανότητες, μαθησιακοί στόχοι, γνώσεις, και δεξιότητες,
- Γνωρίζει τις κατηγορίες και τις δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων, βάσει Ευρωπαϊκών και Εθνικών πλαισίων,
- Διατυπώνει με ορθότητα σύνολο μαθησιακών αποτελεσμάτων για συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο.

Εισαγωγή

Η αρχή των μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- Αφορά στο τι αναμένεται από τον μαθητή να γνωρίζει, να είναι σε θέση να κάνει και να κατανοεί στο τέλος μιας μαθησιακής διαδικασίας.
- Παίζει όλο και πιο σημαντικό ρόλο στις προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην Ευρώπη.

Εισαγωγή

Γνωριμία με τα Πλαίσια Προσόντων

Το Ευρωπαϊκό και τα Εθνικά Πλάισια Προσόντων βασίζονται στα μαθησιακά αποτελέσματα προκειμένου να διαμορφώσουν μια λίστα επιπέδων προσόντων.

Σημείωση: Γι' αυτό είναι σημαντική η κατανόηση των Πλαισίων Προσόντων προκειμένου να κατανοήσει κανείς τις αρχές και τους τύπους των μαθησιακών αποτελεσμάτων (Βλ. Ενότητα 2).

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Ορισμός των μαθησιακών αποτελεσμάτων

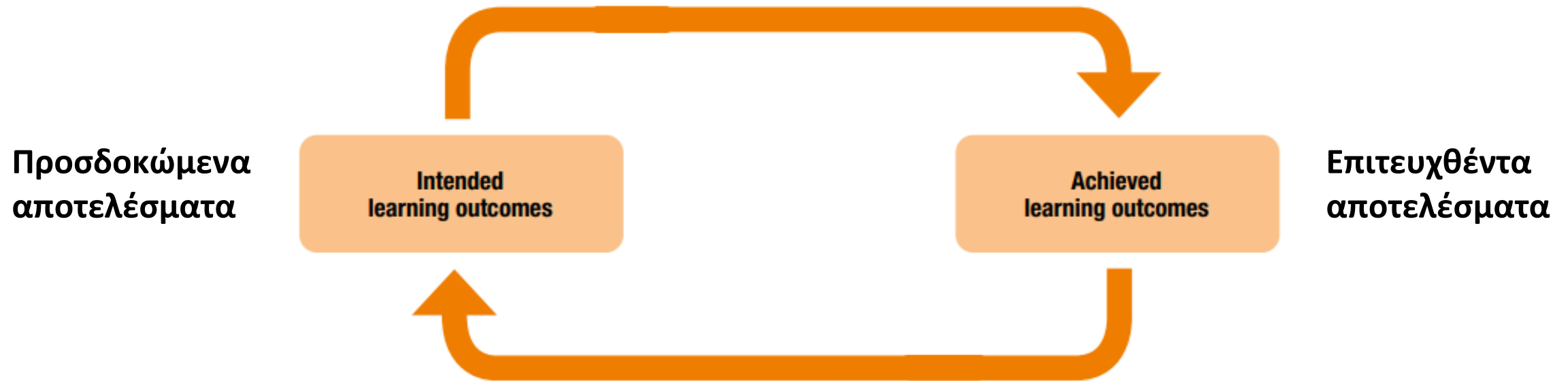
Υπάρχουν δύο βασικοί αλληλένδετοι ορισμοί της έννοιας:

(α) τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι "γνώσεις, τεχνογνωσία, πληροφορίες, αξίες, στάσεις, δεξιότητες ή/και ικανότητες που ένα άτομο έχει αποκτήσει ή/και είναι σε θέση να αποδείξει μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας, είτε τυπικής, είτε μη τυπικής, είτε άτυπης" (Cedefop, υπό έκδοση),

(β) τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι "δηλώσεις σχετικά με το τι γνωρίζει, κατανοεί και είναι σε θέση να κάνει ένας εκπαιδευόμενος μετά την ολοκλήρωση μιας μαθησιακής διαδικασίας, οι οποίες ορίζονται με όρους γνώσεων, δεξιοτήτων και υπευθυνότητας και αυτονομίας". (Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης)

Ορισμός των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η σχέση αυτή μπορεί να εκφραστεί ως ένας βρόχος επανάληψης όπου η αλληλεπίδραση μεταξύ του **τι επιδιώκεται (intended)** και **τι έχει πράγματι επιτευχθεί (achieved)** τροφοδοτεί μια συνεχή διαδικασία βελτίωσης:

Πηγή: CEDEFOP

Ορισμός των μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Οι ορισμοί και οι περιγραφές των μαθησιακών αποτελεσμάτων όπως χρησιμοποιούνται στα πλαίσια προσόντων, στα πρότυπα προσόντων και στα προγράμματα σπουδών είναι δηλώσεις και εκφράσεις προσδοκιών-επιδιώξεων. - **Δεν είναι αποτελέσματα της μάθησης, αλλά επιθυμητοί στόχοι.**
- Τα επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να προσδιοριστούν μόνο μετά τη μαθησιακή διαδικασία, μέσω αξιολογήσεων και επίδειξης της επιτευχθείσας μάθησης στην πραγματική ζωή.

Ο όρος «μαθησιακά αποτελέσματα» μπορεί, επίσης, να περιλαμβάνει γενικές γνώσεις, πολιτιστικές και κοινωνικές δεξιότητες που υπερβαίνουν τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

**Η συνεπής εφαρμογή των μαθησιακών αποτελεσμάτων
απαιτεί συνεχή διάλογο μεταξύ των
επιδιωκόμενων και των πραγματικών αποτελεσμάτων,
επιδιώκοντας να βελτιωθούν οι δηλωμένες προσδοκίες
με βάση τα πραγματικά επιτευχθέντα αποτελέσματα**

Συναφείς έννοιες:

Ικανότητες & Μαθησιακοί Στόχοι

Ικανότητες

Ικανότητα (competence): ικανότητα εφαρμογής των μαθησιακών αποτελεσμάτων επαρκώς σε ένα καθορισμένο πλαίσιο (εκπαίδευση, κατάρτιση, εργασία ή επαγγελματική ανάπτυξη) (Cedefop, 2014).

Η ικανότητα μπορεί να γίνει κατανοητή ως τα πραγματικά επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα, που επικυρώνονται μέσω της ικανότητας του εκπαιδευόμενου να εφαρμόζει αυτόνομα τη γνώση και δεξιότητες στην πράξη, στην κοινωνία και στην εργασία. Τα μαθησιακά αποτελέσματα επικυρώνονται από τη σχέση τους με τις ικανότητες (Cedefop, 2012).

Συναφείς έννοιες:

Ικανότητες & Μαθησιακοί Στόχοι

Ικανότητες

- Η διάκριση μεταξύ “μαθησιακών αποτελεσμάτων” και “ικανοτήτων” είναι σαφής στη Σύσταση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων. Σε αυτήν, ο όρος “ικανότητα” σημαίνει την αποδεδειγμένη ικανότητα ενός ατόμου, να αξιοποιεί τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις προσωπικές, κοινωνικές ή/και οργανωτικές ικανότητες του στις σπουδές, στην εργασία, και στην επαγγελματική ή/και την προσωπική ανάπτυξή του.
- Στο πλαίσιο του **Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων**, η ικανότητα περιγράφεται με όρους υπευθυνότητας και αυτονομίας.

Συναφείς έννοιες:

Ικανότητες & Μαθησιακοί Στόχοι

Ικανότητες

- Όταν οι χώρες χρησιμοποιούν τον όρο προσόντα βασισμένα στις ικανότητες ('competence-based qualification'), συνήθως τονίζουν τον ρόλο του μαθησιακού (και εργασιακού) πλαισίου και πώς αυτό επηρεάζει τη μετατροπή των επιδιωκόμενων σε πραγματικά επιτευχθέντα μαθησιακά αποτελέσματα.
- Το πλαίσιο μάθησης ή εργασίας επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό το εύρος των επιδιωκόμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, την αλληλεπίδραση μεταξύ τους, τον τρόπο που ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει, τον τρόπο με τον οποίο αξιολογούνται τα αποτελέσματα, και την αξία που αποδίδεται στα προσόντα του συγκεκριμένου τομέα.

-->Συνεπώς, τα προσόντα βασισμένα στις ικανότητες δηλώνουν έτσι ότι ένα άτομο έχει τα προσόντα να εργαστεί σε έναν συγκεκριμένο τομέα ή επάγγελμα.

Συναφείς έννοιες:

Ικανότητες & Μαθησιακοί Στόχοι

Μαθησιακοί Στόχοι

- Ο μαθησιακός στόχος είναι "μια ευρεία δήλωση της πρόθεσης διδασκαλίας (teachers' intentions), δηλαδή δείχνει τι σκοπεύει να καλύψει ο εκπαιδευτικός σε ένα πλαίσιο μάθησης. Οι στόχοι διατυπώνονται συνήθως από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών και υποδεικνύουν το γενικό περιεχόμενο και την κατεύθυνση ενός προγράμματος (Kennedy et al., 2006).
- Γενικά: οι μαθησιακοί στόχοι μπορούν να διατυπωθούν όπως τα μαθησιακά αποτελέσματα, αλλά απευθύνονται στους δασκάλους, ενώ τα μαθησιακά αποτελέσματα γίνονται πιο εύκολα κατανοητά και από τους δασκάλους και από τους μαθητές.
- Οι μαθησιακοί στόχοι διατυπώνονται ως οδηγός στο πρόγραμμα διδασκαλίας, το οποίο ενδέχεται ή όχι να οδηγήσει στην επιδιωκόμενη μάθηση.

Η σημασία των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Γενικά

- Πολλοί φορείς σε διάφορες χώρες βλέπουν τη μετατόπιση προς τα μαθησιακά αποτελέσματα ως μια ευκαιρία για την προσαρμογή των διαδικασιών εκπαίδευσης και κατάρτισης στις εξατομικευμένες ανάγκες των εκπαιδευομένων, την προώθηση της διά βίου μάθησης, την υποστήριξη της κινητικότητας των πολιτών, την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αξιοπιστίας των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης και των συστημάτων προσόντων.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα αποτελούν μια κοινή γλώσσα που καθιστά δυνατή την καλύτερη κατανόηση και τον διάλογο μεταξύ των εκπαιδευτικών φορέων και των φορέων της αγοράς εργασίας.

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Η εφαρμογή της προσέγγισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι πολύ σημαντική, όχι μόνο για την ανάπτυξη των πλαισίων προσόντων, αλλά και για ένα φάσμα άλλων σκοπών σχετικών με τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων προσόντων, όπως είναι η κατανόηση και η αναγνώριση των προσόντων, η καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η υποστήριξη της διδακτικής και της μαθησιακής διαδικασίας, η αξιολόγηση των εκπαιδευομένων και η διασφάλιση ποιότητας.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να αποτελέσουν στοιχεία υποστήριξης των συστημάτων διασφάλισης ποιότητας καθιστώντας κατανοητές τις μαθησιακές προσδοκίες σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Η στροφή προς τα μαθησιακά αποτελέσματα καθιστά εφικτή την ανάπτυξη του σχετικού συστήματος για την αναγνώριση και επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, τη συγκρισιμότητα των προσόντων μεταξύ χωρών, τη μετάβαση σε διαφορετικούς παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης και σε διαφορετικές μαθησιακές διαδρομές (διαπερατότητα).

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Επιπλέον, τα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Υποστηρίζουν την προσαρμογή των εκπαιδευτικών μεθόδων, προκειμένου να διευκολυνθεί η επίτευξη τους.
- Ωθούν τους εκπαιδευτές και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να κάνουν το πρώτο βήμα προς την αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών.
- Διευκολύνουν τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν καλύτερα τις απαιτήσεις σε επίπεδο προετοιμασίας και διαχείρισης της μάθησης.
- Επιτρέπουν στους εκπαιδευόμενους και στους εκπαιδευτές να έχουν μια σαφή εικόνα των συμπεριφορών, οι οποίες αναμένονται στο τέλος ενός προγράμματος σπουδών ή ενός μαθήματος. Αυτό μπορεί να βοηθήσει στο να αποκτήσει ένα πρόγραμμα σπουδών σαφείς στόχους.

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Επίσης, η εστίαση στα μαθησιακά αποτελέσματα:

- Υποστηρίζει το διάλογο μεταξύ των εκπαιδευτικών οργανισμών και των φορέων της αγοράς εργασίας, καθώς και μεταξύ των διαφόρων υποσυστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Ενισχύει τη διαφάνεια, αναγνώρισης και συγκρισιμότητα των τίτλων σπουδών.

Ομοίως, η αυξημένη διαφάνεια που προσφέρουν τα μαθησιακά αποτελέσματα λειτουργεί ως σημείο αναφοράς για διάφορους ενδιαφερόμενους -παράγοντες της αγοράς εργασίας και τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς - διευκολύνοντας την ανάλυση της αντιστοίχισης μεταξύ των απαιτήσεων σε δεξιότητες και της παροχής εκπαίδευσης.

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Τέλος, τα μαθησιακά αποτελέσματα καθιστούν τη διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευομένων πιο διαφανή.
- Οι εκπαιδευτές που έχουν στη διάθεσή τους σαφώς διατυπωμένα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να αποφασίσουν πιο εύστοχα τους τρόπους αξιολόγησης.

Οι δυνατότητες των μαθησιακών αποτελεσμάτων - Περίληψη

Εφαρμογή του Εθνικού
Πλαισίου Προσόντων

Υποστήριξη της
Διασφάλισης Ποιότητας

Ανταπόκριση στις ανάγκες
της Αγοράς Εργασίας

Αναγνώριση των
Προσόντων της Αλλοδαπής

Υποστήριξη της
Διδασκαλίας και Μάθησης

Επικύρωση της Μη τυπικής
Και άτυπης Μάθησης

Υποστήριξη της
Διαφάνειας και Αξιολόγησης

Κατηγορίες μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Υπάρχουν διαφορετικοί τρόποι προκειμένου να περιγραφούν όλα τα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία μπορεί να επιτύχει ένας εκπαιδευόμενος, με αναφορά, για παράδειγμα, σε γνώσεις, δεξιότητες, κοινωνικές ικανότητες, αυτονομία και υπευθυνότητα, συμπεριφορές, αξίες και άλλες ευρύτερες ικανότητες.
- Στα συστήματα προσόντων των περισσότερων χωρών, τα μαθησιακά αποτελέσματα περιγράφονται ως **γνώσεις**, **δεξιότητες** (δηλαδή εφαρμογή της γνώσης) και **ικανότητες** (δηλαδή αποδεδειγμένη εφαρμογή των γνώσεων και δεξιοτήτων).
- Πέραν των τριών βασικών κατηγοριών μαθησιακών αποτελεσμάτων, υπάρχουν παραδείγματα εθνικών πλαισίων προσόντων που περιλαμβάνουν **συμπεριφορές** και **αξίες**, ως επιπλέον χαρακτηριστικά των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Κατηγορίες μαθησιακών αποτελεσμάτων

Στο Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων, τα μαθησιακά αποτελέσματα κατατάσσονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

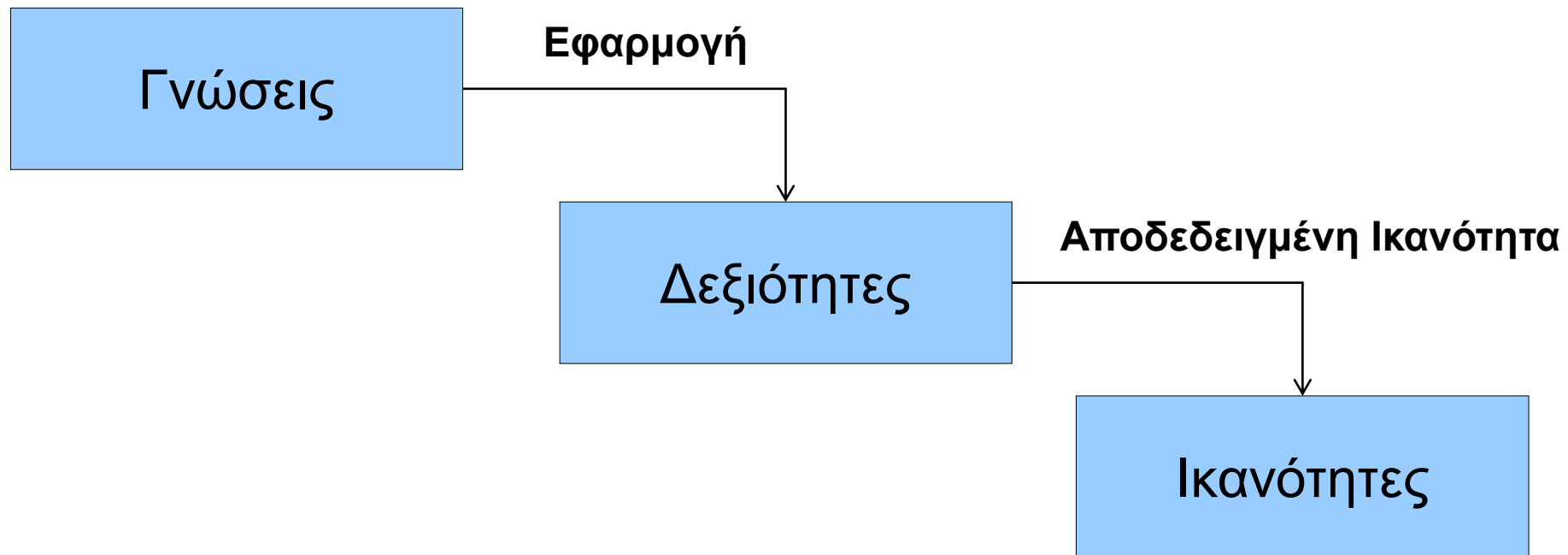
- **Γνώσεις** (γεγονότα, αρχές, θεωρίες και πρακτικές),
- **Δεξιότητες** (γνωστικές και πρακτικές),
- **Ικανότητες** (όπως η ικανότητα ανάληψης ευθύνης και η επίδειξη αυτονομίας).

Κατηγορίες μαθησιακών αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με το **Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων** της χώρας μας:

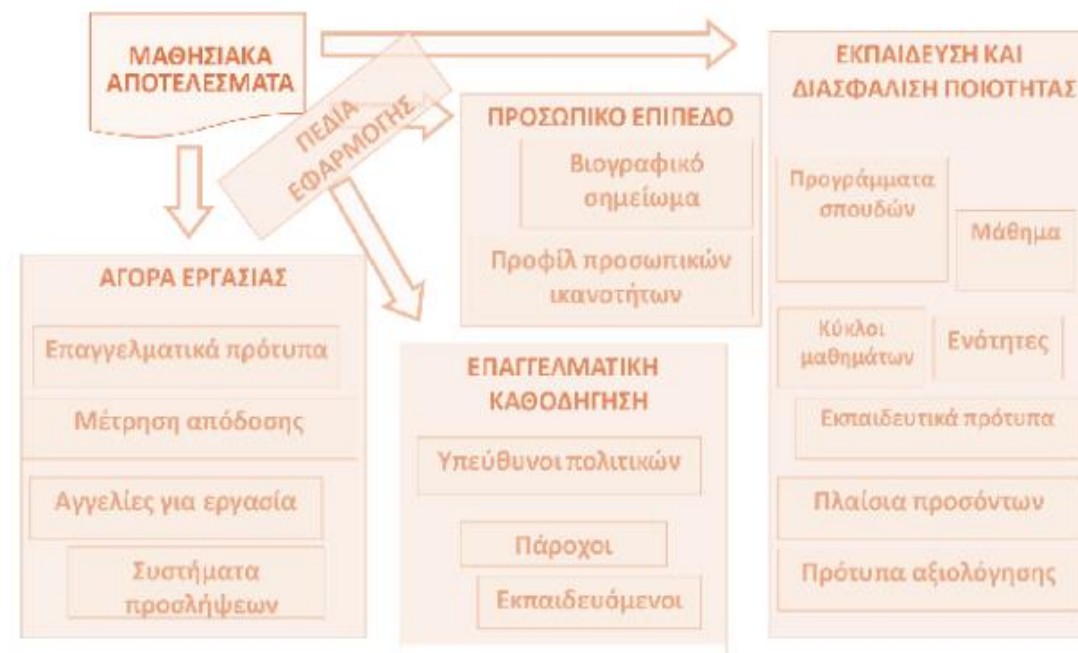
- Η «**γνώση**» δηλώνει το αποτέλεσμα της αφομοίωσης των πληροφοριών μέσω της μάθησης.
- Με τον όρο «**δεξιότητες**» νοείται η ικανότητα εφαρμογής γνώσεων και αξιοποίησης τεχνογνωσίας για την ολοκλήρωση εργασιών και την επίλυση προβλημάτων. Οι δεξιότητες περιγράφονται ως νοητικές (χρήση λογικής, διαισθητικής και δημιουργικής σκέψης) και πρακτικές (αφορούν τη χειρονακτική επιδεξιότητα και τη χρήση μεθόδων, υλικών, εργαλείων και οργάνων).
- ο όρος «**ικανότητα**» σημαίνει την αποδεδειγμένη ικανότητα ενός ατόμου, να αξιοποιεί τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις προσωπικές, κοινωνικές ή/και οργανωτικές ικανότητες του στις σπουδές, στην εργασία και στην επαγγελματική ή/και την προσωπική ανάπτυξή του.

Κατηγορίες μαθησιακών αποτελεσμάτων

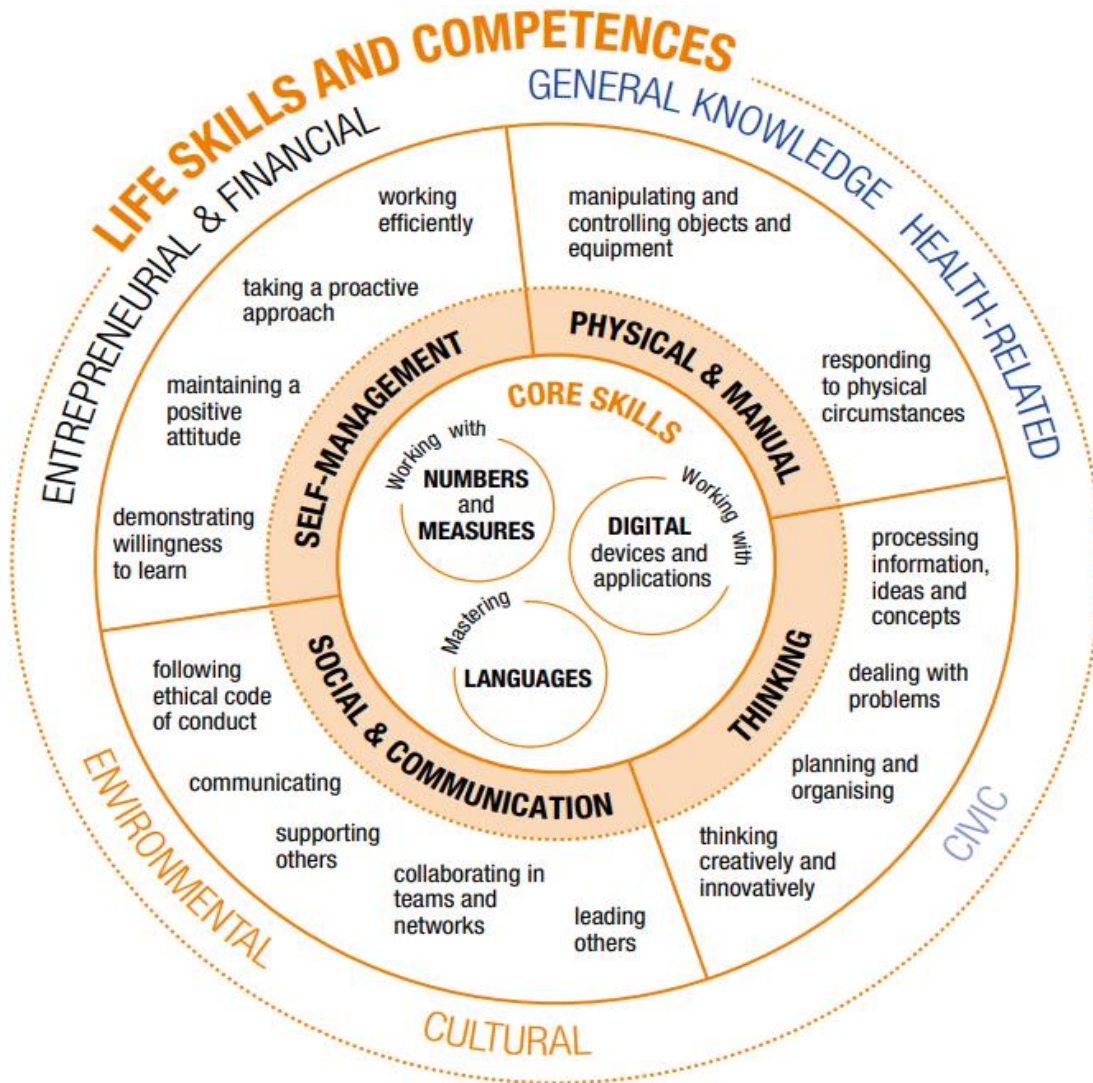
Πεδία εφαρμογής των μαθησιακών αποτελεσμάτων

- Πεδίο Εκπαίδευσης
- Πεδίο Αγοράς Εργασίας
- Πεδίο Προσωπικού Επιπέδου

Πηγή: ΕΟΠΠΕΠ

Το μοντέλο οριζόντιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Το εννοιολογικό μοντέλο στηρίζεται στην αναθεωρημένη έκδοση του ESCO* που δημοσιεύθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2022.

*Ευρωπαϊκή ταξινόμηση για τα επαγγέλματα, τις δεξιότητες, τις ικανότητες και τα προσόντα.

Υποστήριξη σε 27 γλώσσες

Το μοντέλο οριζόντιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Το μοντέλο για τις οριζόντιες δεξιότητες και ικανότητες εστιάζει σε τρεις "ευρείς τομείς ικανοτήτων (**γνωστικές, ενδοπροσωπικές και διαπροσωπικές**) και καλύπτει τόσο **γνωστικές** όσο και **μη γνωστικές δεξιότητες και ικανότητες**.

Το μοντέλο καταδεικνύει τη σχέση μεταξύ των όρων με μετακινείται από τις εσωτερικές ατομικές διαθέσεις (σκέψη και αυτοαναστοχασμός) στις αλληλεπιδράσεις με τους άλλους και τον εξωτερικό κόσμο (κοινωνικές και επικοινωνιακές και δεξιότητες ζωής).

Οι έξι κύριες κατηγορίες στο μοντέλο έχουν αναλυθεί σε ένα σύνολο διακριτών ομάδων, που υποστηρίζουν την κατανομή μεμονωμένων δεξιοτήτων και ικανοτήτων.

Το μοντέλο διευκολύνει τον εντοπισμό των σχετικών εννοιών και δείχνει τη σχέση μεταξύ τους και παρέχει ένα σημείο αναφοράς για όσους καθορίζουν και γράφουν μαθησιακά αποτελέσματα.

Το μοντέλο οριζόντιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Το μοντέλο υποστηρίζει τον ορισμό και την περιγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων:

- **παρέχοντας** μια ολοκληρωμένη επισκόπηση των πιο συχνά χρησιμοποιούμενων όρων για τις δεξιότητες και ικανότητες,
- **απεικονίζοντας** τη σχέση μεταξύ των υφιστάμενων όρων, χρησιμοποιώντας μια προσέγγιση βασισμένη στα μαθησιακά αποτελέσματα σε όλα τα επίπεδα του ορολογικού πλαισίου,
- **περιλαμβάνοντας** έναν εκτενή και ολοκληρωμένο κατάλογο ρημάτων δράσης προς εξέταση για χρήση.

Το μοντέλο οριζόντιων δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Ενώ εναπόκειται στους εμπλεκόμενους φορείς και εμπειρογνώμονες να καθορίσουν τις προτεραιότητες και να κάνουν τις τελικές επιλογές, το μοντέλο προσδιορίζει τους σχετικούς τομείς που πρέπει να εξεταστούν και υποστηρίζει την επιλογή των σχετικών όρων.

Η προσέγγιση μπορεί να απεικονιστεί με αναφορά στις κατηγορίες:

- ❑ **Αυτοδιαχείριση (Self-Management)** και
- ❑ **Κοινωνικές-επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες**
(Social and communication skills and competences)

Αυτοδιαχείριση

Οι δεξιότητες αυτοδιαχείρισης επιτρέπουν στο άτομο να αναστοχάζεται και να αξιοποιεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις δικές του/της ικανότητες και δυνατότητες.

Αναφορικά με τις υπάρχουσες προσεγγίσεις στον τομέα αυτό, εντοπίζονται οι ακόλουθες τέσσερις ομάδες:

- (α) αποτελεσματική εργασία,**
- (β) προληπτική προσέγγιση,**
- (γ) διατήρηση θετικής στάσης,**
- (δ) προθυμία για μάθηση.**

Αυτοδιαχείριση

αποτελεσματική εργασία

- Ανεξαρτησία
- Διαχείριση του χρόνου
- Εκπλήρωση υποχρεώσεων
- Διαχείριση της ποιότητας
- Προσοχή στη λεπτομέρεια

προληπτική προσέγγιση

- Λήψη πρωτοβουλίας
- Λήψη αποφάσεων
- Ανάλυση ευθύνης
- Επίδειξη δέσμευσης
- Επίδειξη αποφασιστικότητας
- Διαχείριση προσωπικής εξέλιξης

διατήρηση θετικής στάσης

- Διαχείριση αβέβαιων καταστάσεων
- Διαχείριση απογοήτευσης και αναστάτωσης
- Διαχείριση άγχους

προθυμία για μάθηση

- Προσαρμοστικότητα στην αλλαγή
- Αποδοχή κριτικής και καθοδήγησης
- Αυτοσυγκράτηση
- Επίδειξη περιέργειας

Κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες

Οι κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες επιτρέπουν στο άτομο να αλληλεπιδρά με άλλους ανθρώπους.

Με αναφορά στις υπάρχουσες προσεγγίσεις στον τομέα αυτό, προσδιορίζονται οι ακόλουθες πέντε ομάδες:

- (α) επικοινωνία,
- (β) υποστήριξη των άλλων,
- (γ) συνεργασία σε ομάδες και δίκτυα,
- (δ) ηγεσία,
- (ε) τήρηση του κώδικα δεοντολογικής συμπεριφοράς.

Κοινωνικές και επικοινωνιακές δεξιότητες και ικανότητες

επικοινωνία

- Εξομάλυνση συζητήσεων
- Επίλυση διαφωνιών
- Διαπραγμάτευση
- Προώθηση ιδεών, προϊόντων, υπηρεσιών
- Αναφορά

υποστήριξη των άλλων

- Ενσυναίσθηση
- Εξασφάλιση προσανατολισμού στον πελάτη
- Καθοδήγηση, συμβουλευτική των άλλων
- Διδασκαλία, εκπαίδευση των άλλων

συνεργασία σε ομάδες και δίκτυα

- Αλληλεπίδραση με άλλους
- Δημιουργία και διατήρηση δικτύων
- Εργασία σε ομάδες
- Διαπολιτισμικότητα

ηγεσία

- Ανάθεση αρμοδιοτήτων
- Παρακίνηση/κονητοποίηση των άλλων
- Δημιουργία ομαδικού πνεύματος

τήρηση του κώδικα δεοντολογικής συμπεριφοράς

- Συμμόρφωση με τους κανονισμούς
- Εμπιστευτικότητα
- Αφοσίωση
- Αξιοπιστία

Τα μαθησιακά αποτελέσματα ως εργαλείο σχεδίασης προγραμμάτων

Τα μαθησιακά αποτελέσματα χρησιμοποιούνται ως ένα εργαλείο για το σχεδιασμό αναλυτικών προγραμμάτων.

Καθώς η επίτευξη των μαθησιακών αποτελεσμάτων καθορίζει την επίδοση των φοιτητών αυτά κατά κανόνα γράφονται σαν όρια, δηλαδή προσδιορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις προκειμένου ο φοιτητής να περάσει το μάθημα.

Για αυτό το λόγο είναι σημαντικό να αποφεύγεται η υπερ εξειδίκευση.

Τα μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να είναι αυτά που αντιπροσωπεύουν τη βασική μάθηση για ένα μάθημα. Θα πρέπει συνεπώς να υπάρχει ένας μικρός αριθμός μαθησιακών αποτελεσμάτων τα οποία έχουν θεμελιώδη σημασία αντί για μια μακριά λίστα λιγότερο σημαντικών αποτελεσμάτων.

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα

Ως «έγκυρα» μαθησιακά αποτελέσματα ορίζονται τα ορθώς διατυπωμένα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία παρέχουν μια σαφή εικόνα της επίδοσης που αναμένεται να έχει ο εκπαιδευόμενος ως αποτέλεσμα της επιτυχούς ολοκλήρωσης της μαθησιακής διαδικασίας.

Τα «έγκυρα» μαθησιακά αποτελέσματα πρέπει να είναι **συγκεκριμένα** και **μετρήσιμα**.

Διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα - 4 βασικά συστατικά στοιχεία:

1. Υποκείμενο: Ο συμμετέχων στη μάθηση είναι συνήθως ο εκπαιδευόμενος.

Ερώτηση- Ποιος θα υποδείξει τη συμπεριφορά; (βοηθά στην καλύτερη κατανόηση του υποκειμένου και της αλληλεπίδρασης με τα άλλα χαρακτηριστικά)

Παράδειγμα: «Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να...;».

Διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα - 4 βασικά συστατικά στοιχεία:

2. Συμπεριφορά: Εκφράζεται με ένα ενεργητικό ρήμα, το οποίο περιγράφει τι μπορεί να εφαρμόσει ο εκπαιδευόμενος, ως αποτέλεσμα μίας εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

Ερώτηση- Τι αναμένεται να μπορεί να κάνει ο εκπαιδευόμενος; (το συστατικό στοιχείο θα πρέπει να μπορεί να αξιολογηθεί και μετρηθεί)

Παράδειγμα: «Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να εξηγήσει τα βασικά χαρακτηριστικά των μηχανών CNC..»

Διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα - 4 βασικά συστατικά στοιχεία:

3. Συνθήκη: Καθορίζει το πραγματικό περιβάλλον ή την κατάσταση στην οποία θα πραγματοποιηθεί μία εργασία (χρόνος, τόπος). Η συνθήκη μπορεί επίσης να ορίζει εργαλεία, διαδικασίες, υλικά, βοηθήματα ή εγκαταστάσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται κατά την εκτέλεση της εργασίας.

Ερώτηση- Υπό ποιες συνθήκες ο εκπαιδευόμενος επιδεικνύει την ικανότητά του ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα;

Παράδειγμα: «Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να εξηγήσει.... χωρίς να ανατρέξει στο εγχειρίδιο χρήσης...»

Διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα - 4 βασικά συστατικά στοιχεία:

4. Κριτήρια: Περιγράφουν τα όρια ή το εύρος μίας αποδεκτής επίδοσης (χρόνος, ακρίβεια, αναλογία, ποιότητα, κλπ.).

Ερώτηση- «Πόσα;», «Πόσο γρήγορα;», «Πόσο καλά;», «Πόσο συχνά;» κ.ά

Παράδειγμα: «*Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να εξηγήσει... βλέποντας ένα διάγραμμα εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος...*»

Διατύπωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων

Έγκυρα μαθησιακά αποτελέσματα

Ολοκληρωμένο Παράδειγμα:

“Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να υπολογίζει την τυπική απόκλιση για ένα ορισμένο σύνολο δεδομένων”.

- Υποκείμενο: “Ο εκπαιδευόμενος”
- Συμπεριφορά: “υπολογίζει την τυπική απόκλιση”
- Συνθήκη: “ορισμένο σύνολο δεδομένων”
- Κριτήριο (υπονοείται): “ο αριθμός που θα υπολογιστεί θα είναι σωστός”.

Τομείς μαθησιακών αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με τις σχετικές ταξινομήσεις μαθησιακών αποτελεσμάτων, έχουν αναπτυχθεί τρεις τομείς μαθησιακών αποτελεσμάτων, οι οποίοι περιλαμβάνουν καταλόγους ενεργητικών ρημάτων για κάθε τομέα και επίπεδο πολυπλοκότητας:

- **Γνωστικός** (τι γνωρίζει ο εκπαιδευόμενος και τι κατανοεί)
 - **Ψυχοκινητικός** (τι μπορεί να εφαρμόσει ο εκπαιδευόμενος)
 - **Συναισθηματικός** (πεποιθήσεις, αξίες και συμπεριφορές του εκπαιδευόμενου)
-
- ✓ Οι ερωτήσεις αξιολόγησης του γνωστικού τομέα εστιάζουν στο: “Ποια γνώση αποκτήθηκε και πώς μπορούν να την εφαρμόσουν οι εκπαιδευόμενοι;”
 - ✓ Οι ερωτήσεις αξιολόγησης του ψυχοκινητικού τομέα εστιάζουν στο: “Ποιες δεξιότητες αναπτύχθηκαν ή βελτιώθηκαν;”
 - ✓ Οι ερωτήσεις αξιολόγησης του συναισθηματικού τομέα εστιάζουν στο: “Άλλαξαν οι συμπεριφορές, και αν ναι, με ποιον τρόπο;

Οδηγός σύνταξης μαθησιακών αποτελεσμάτων

Για τον σχεδιασμό συναφών και «έγκυρων» μαθησιακών αποτελεσμάτων, συστήνεται η απασχόληση ειδικών του εκάστοτε τομέα εκπαίδευσης, αλλά και ειδικών στην ανάπτυξη μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Πρακτικές ερωτήσεις:

- ❑ Ποια μαθησιακά αποτελέσματα θα πρέπει να κατέχουν οι εκπαιδευόμενοι αφού ολοκληρώσουν το πρόγραμμα;
- ❑ Ποια μαθησιακά αποτελέσματα βοηθούν τους εκπαιδευόμενους να έχουν μία επιτυχημένη επαγγελματική σταδιοδρομία;
- ❑ Πώς θα περιγράφατε το προσόν (τίτλο σπουδών) στην ευρύτερη κοινωνία: γνώσεις, δεξιότητες, ικανότητες;
- ❑ Ποιες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες θα πρέπει να αναφέρονται σε έναν διεθνή ή σε έναν εθνικό διαγωνισμό (π.χ. προκήρυξη για ένα έργο) για υποψήφιους με αυτό το προσόν;
- ❑ Τι είδους γνώσεις (θεωρίες, αρχές, τύποι, κλπ.), δεξιότητες και ικανότητες (βαθμός ευθύνης και επίπεδο αυτονομίας) σχετίζονται με το συγκεκριμένο προσόν;

Οδηγός σύνταξης μαθησιακών αποτελεσμάτων – Λίστα ελέγχου

1. Όλα τα ρήματα που χρησιμοποιούνται στην περιγραφή των μαθησιακών αποτελεσμάτων είναι ενεργητικά ρήματα.	✓
2. Δεν υπάρχουν αόριστα ρήματα.	✓
3. Οι έγγραφες διατυπώσεις περιλαμβάνουν όλα τα χαρακτηριστικά των «έγκυρων» μαθησιακών αποτελεσμάτων.	✓
4. Όλα τα ρήματα είναι συγκεκριμένα, εντός του κατάλληλου πλαισίου, ώστε να προσδίδουν επαρκείς πληροφορίες.	✓
5. Αναφορικά με τον αριθμό, τα μαθησιακά αποτελέσματα, τόσο σε επίπεδο προσόντος, όσο και σε επίπεδο ψηφίδας, δεν είναι ούτε υπερβολικά πολλά, ούτε υπερβολικά λίγα.	✓
6. Οι διατυπώσεις εστιάζουν στα αποτελέσματα και όχι στις διαδικασίες (δηλαδή στην προσέγγιση του εκπαιδευτή).	✓
7. Τα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να παρατηρηθούν και να αξιολογηθούν.	✓
8. Τα μαθησιακά αποτελέσματα συνδέονται με την αξιολόγηση.	✓
9. Προσδιορίζονται οι κατάλληλες συνθήκες απόδοσης.	✓
10. Τα μαθησιακά αποτελέσματα αναφέρονται σε ολόκληρο το πρόγραμμα εκπαίδευσης και κατάρτισης (όχι σε κάθε εκπαιδευόμενο ξεχωριστά).	✓
11. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι ρεαλιστικά και λαμβάνουν υπόψη την πρότερη γνώση, το διαθέσιμο χρόνο μάθησης και τις ευκαιρίες μάθησης.	✓
12. Τα μαθησιακά αποτελέσματα είναι σαφή και κατανοητά από τους εκπαιδευόμενους.	✓
13. Τα μαθησιακά αποτελέσματα των ψηφίδων εντάσσονται στα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα και όλα τα γενικά μαθησιακά αποτελέσματα καλύπτουν ένα ή περισσότερα μαθησιακά αποτελέσματα των ψηφίδων.	✓

Οδηγός σύνταξης μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η **απλότητα** είναι σημαντική κατά τη συγγραφή μαθησιακών αποτελεσμάτων. Πάρα πολλές λεπτομέρειες και υπερβολικά πολύπλοκες δηλώσεις εμποδίζουν τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους κριτές να συσχετιστούν με τις δηλώσεις.

Κατά τη σύνταξη μιας δήλωσης μαθησιακών αποτελεσμάτων, συνιστάται να εστιάζετε στον εκπαιδευόμενο και να ξεκινάτε με ένα ενεργητικό ρήμα δράσης, ακολουθούμενο από το αντικείμενο του ρήματος, καθώς και μια δήλωση που προσδιορίζει το εύρος της μάθησης.

Οδηγός σύνταξης μαθησιακών αποτελεσμάτων

Η βασική δομή της σύνταξης μαθησιακών αποτελεσμάτων

The basic structure of learning outcomes statements should:			
• address the learner	• use an action verb to signal the level of learning expected.	• indicate the object and scope (the depth and breadth) of the expected learning.	• clarify the occupational and/or social context in which the qualification is relevant.
Examples			
The student...	• is expected to present ...	• ...in writing the results of the risk analysis	• ...allowing others to follow the process replicate the results.
The learner...	• is expected to distinguish between...	• ...the environmental effects...	• ...of cooling gases used in refrigeration systems.

Source: Cedefop.

Άλλα παραδείγματα διατύπωσης μαθησιακών αποτελεσμάτων

Οι φοιτητές αναμένεται ότι στα πλαίσια του μαθήματος θα:

Παράδειγμα 1

- καλλιεργήσουν τις προσωπικές τους μουσικές δεξιότητες σε βασικές μουσικές γνώσεις μέσω χρήσης της φωνής και χειρισμού απλών ρυθμικών και μελωδικών μουσικών οργάνων
- κατανοήσουν τους θεωρητικούς άξονες της Μουσικής Παιδαγωγικής και τις ιδιαιτερότητες προσέγγισής της στην προσχολική ηλικία
- συνδέσουν θεωρία με πράξη μέσω βιωματικής συμμετοχής σε μουσικές δραστηριότητες
- εξοικειωθούν με την οργάνωση και παρουσίαση ηχοϊστοριών ώστε να αφομοιώσουν βασικές μουσικές γνώσεις στα πλαίσια της ομαδοσυνεργατικής διαδικασίας
- εξοικειωθούν με το σχεδιασμό και την οργάνωση μουσικών δραστηριοτήτων για το νηπιαγωγείο

Παράδειγμα 2

- γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ποιοτικής έρευνας και να κατανοήσουν το ρόλο της στην ειδική αγωγή
- μάθουν διάφορους τρόπους συλλογής ποιοτικών δεδομένων
- εξασκηθούν στη συμμετοχική παρατήρηση και τις συνεντεύξεις με ενήλικες και παιδιά
- ευαισθητοποιηθούν σε μεθοδολογικά και πρακτικά ζητήματα που μπορεί να προκύψουν από την εμπλοκή του ερευνητή στο πεδίο που μελετά
- εξασκηθούν στην ανάλυση και την ερμηνεία ποιοτικών δεδομένων

Σύνδεση των μαθησιακών αποτελεσμάτων με τη διδασκαλία και την αξιολόγηση

Κατά την ανάπτυξη κριτηρίων και διαδικασιών αξιολόγησης θα πρέπει να:

- Διασφαλίζεται ότι υπάρχει διασύνδεση σε ικανοποιητικό βαθμό με τα μαθησιακά αποτελέσματα, και συγκεκριμένα με τα ρήματα που περιγράφουν την αναμενόμενη συμπεριφορά εντός των μαθησιακών αποτελεσμάτων.
- Επιλέγονται τα κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης για τα μαθησιακά αποτελέσματα, όπως η άσκηση, το παιχνίδι γνώσεων (κουίζ), η επίδειξη, η εκπόνηση εργασίας, η έκθεση, η παρουσίαση, η συμμετοχή σε ομάδα, η εργασία για το σπίτι, κλπ. Ορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα μπορούν να αξιολογηθούν με τη χρήση ενός συνδυασμού μεθόδων αξιολόγησης.

Συμπεράσματα - Επίλογος

- Η χρήση των μαθησιακών αποτελεσμάτων μπορεί να ενισχύσει σημαντικά τους στόχους της διδασκαλίας, της αξιολόγησης, της επικύρωσης και της πιστοποίησης.
- Τα μαθησιακά αποτελέσματα παρέχουν μια 'κοινή γλώσσα' που επιτρέπει τη διασφάλιση ποιότητας ανάμεσα σε διαφορετικά ενδιαφερόμενα μέρη.
- Προγράμματα που είναι σχεδιασμένα βάσει των μαθησιακών αποτελεσμάτων, παροτρύνουν τους εκπαιδευόμενους να εξακολουθούν να μαθαίνουν (π.χ. παρακινώντας τους να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε επόμενη βαθμίδα και συνεπώς μειώνοντας τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης των σπουδών). Επιπλέον, συμβάλλουν στο να βελτιώσουν οι εκπαιδευόμενοι την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.
- Ωστόσο, για να αξιοποιηθούν στο έπακρο οι δυνατότητες της προσέγγισης των μαθησιακών αποτελεσμάτων, η εκπλήρωση των προϋποθέσεων σχεδιασμού και εφαρμογής τους, αποτελεί αναγκαίο όρο.

Πηγές

- CEDEFOP (publications) (<https://www.cedefop.europa.eu/>)
- ΕΟΠΠΕΠ (<https://www.eoppep.gr/>)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (<https://commission.europa.eu/>)
- Συμβούλιο της ΕΕ (<https://www.consilium.europa.eu/el/>)